वांगी लागवड व व्यवस्थापन

www.growmizepvtltd.co.in

महाराष्ट्र हे भारतातील वांगी उत्पादनात अग्रेसर असलेल्या राज्यांपैकी एक आहे. महाराष्ट्राच्या कृषी-अर्थव्यवस्थेत आणि खाद्यसंस्कृतीमध्ये वांग्याचे स्थान अत्यंत महत्त्वाचे आहे. त्याचे महत्त्व खालील मुद्द्यांच्या आधारे समजून घेता येईल:

१. आर्थिक महत्त्व (Economic Importance)

- नगदी पीक: वांगी हे एक महत्त्वाचे नगदी पीक (Cash Crop) आहे. इतर पिकांच्या तुलनेत वांग्यातून शेतकऱ्यांना वर्षभर नियमित उत्पन्न मिळत राहते.
- निर्यात संधी: महाराष्ट्रातून, विशेषतः पश्चिम महाराष्ट्रातून, वांग्यांची निर्यात आखाती देशांमध्ये मोठ्या प्रमाणावर केली जाते, ज्यामुळे परकीय चलन मिळते.

२. भौगोलिक अनुकूलता (Geographical Suitability)

- हवामान: महाराष्ट्रातील उष्ण आणि दमट हवामान वांगी पिकासाठी अत्यंत पोषक आहे.
- जमीन: राज्यातील मध्यम ते भारी काळी कसदार जमीन या पिकासाठी उत्तम मानली जाते.
- प्रसिद्ध वाण: महाराष्ट्रातील काही विशिष्ट भागातील वांगी खूप प्रसिद्ध आहेत, जसे की:
- पुणेरी काळी वांगी: चवीसाठी प्रसिद्ध.
- जळगावचे भरीत वांगी: विशेषतः खानदेशात 'भरीत' करण्यासाठी या मोठ्या वांग्यांना मोठी मागणी असते.
- मांजरी गोटा: पश्चिम महाराष्ट्रात लोकप्रिय असलेला वाण

३. वर्षभर उत्पादन (Year-round Production)

- वांगी हे पीक तिन्ही हंगामात (खरीप, रब्बी आणि उन्हाळी) घेता येते. त्यामुळे बाजारात वांग्याची आवक सतत राहते आणि शेतकऱ्यांच्या हातात खेळते पैसे राहतात.

NEXT SLIDE

४. ग्रामीण रोजगार (Rural Employment)

- वांगी लागवडीपासून ते काढणी आणि पॅकेजिंगपर्यंत मोठ्या प्रमाणावर मनुष्यबळाची गरज लागते. यामुळे ग्रामीण भागातील महिला आणि मजुरांना रोजगाराच्या संधी उपलब्ध होतात.

५. पोषण मूल्य (Nutritional Value)

- महाराष्ट्रीयन आहारात वांग्याचा वापर मोठ्या प्रमाणात होतो. यामध्ये व्हिटॅमिन ए, बी आणि लोह मुबलक प्रमाणात असते. गरिबांपासून श्रीमंतांपर्यंत सर्वांच्या आहारात वांग्याचा समावेश असल्याने याला 'भाज्यांचा राजा' असेही म्हटले जाते.

६. प्रक्रिया उद्योग (Processing Industry)

- आजकाल वांग्यापासून वाळवलेली चकती (Dehydrated flakes) किंवा पावडर बनवण्याचे प्रक्रिया उद्योग महाराष्ट्रात वाढत आहेत. यामुळे साठवणूक सोपी होते आणि शेतकऱ्यांना अधिक भाव मिळतो.

टीप: Growmize उत्पादनांचा (जसे की Grow Speed+ किंवा Attack+) वापर करून जर शेतकऱ्यांनी दर्जेदार आणि कीडमुक्त उत्पादन घेतले, तर त्यांना मार्केटमध्ये इतर वांग्यांपेक्षा जास्त दर मिळू शकतो.

NEXT SLIDE

१. पूर्व मशागत आणि लागवड (Field Preparation)

- जमीन: मध्यम ते भारी, पाण्याचा निचरा होणारी जमीन निवडावी.
- लागवड अंतर: वाणाच्या प्रकारानुसार ७५ x ७५ सेमी किंवा ९० x ७५ सेमी अंतर ठेवावे.
- बेसल डोस: शेणखतासोबत डॅप (DAP) आणि पोटॅशचा वापर करावा.

२. महत्त्वाच्या किडी आणि नियंत्रण (Field Preparation)

- वांग्यावर प्रामुख्याने शेंडा आणि फळ पोखरणारी अळी (Shoot & Fruit Borer) येते. त्यासाठी:
- कोराजन (Coragen): ५ मिली प्रति १५ लिटर पाणी.
- डेलेगेट (Delegate): १८ मिली प्रति १५ लिटर पाणी.
- तुमचे उत्पादन: (तुमच्या उत्पादनाचे नाव येथे येईल) हे अळीच्या नियंत्रणात कशी मदत करेल, हे आपण जोडू शकतो.

३. रोग आणि बुरशीनाशके
(Diseases &Fungicides)

मर रोग (Wilt) आणि करपा (Blight) टाळण्यासाठी:

- साफ (Saaf - Carbendazim + Mancozeb): ३० ग्रॅम प्रति १५ लिटर पाणी.
- ॲलिएट (Aliette): मुळकुजव्या रोगासाठी उत्तम.

४. खत व्यवस्थापन आणि फुलधारणा
(Growth & Flowering)

- ०:५२:३४: फुलधारणेच्या वेळी वापरावे.
- १३:०:४५: फळाची साईज वाढवण्यासाठी.

Growmize उत्पादने आणि आवश्यक रासायनिक कीटकनाशके यांचा मेळ घालून तयार केलेले हे वांगी पीक वेळापत्रक (Schedule) खालीलप्रमाणे आहे:

वांगी लागवड व फवारणी वेळापत्रक

www.growmizepvtltd.co.in

काळ (Days)	काय करावे? / कोणती फवारणी?	तुमचे उत्पादन व प्रमाण	इतर आवश्यक औषधे
लागवड करताना	**मूळ प्रक्रिया / बेसल डोस**	**RootZone:** १ किलो/एकर + **Carboshine:** १ लिटर/एकर	**जमिनीतील बुरशीसाठी Trichoderma वापरावे.**
१०-१५ दिवस	**पांढऱ्या मुळ्यांची वाढ**	**Ful Grow:** ५०० ग्रॅम/एकर (ड्रीप किंवा ड्रेन्चिंग)	-
२५-३० दिवस	**शाकीय वाढ (Vegetative Growth)**	**Grow Speed+:** २ मिली/लिटर + **GrowStick:** ०.५ मिली	कीड नियंत्रणासाठी: **प्रोफेनोफॉस** २ मिली/लिटर
४०-४५ दिवस	**जास्त फुटवे आणि फुले येण्यासाठी**	**Growbahar:** २ मिली/लिटर + **Attack+:** १ मिली/लिटर	करपा रोगासाठी: **M-45 (मॅन्कोझेब)** २ ग्रॅम/लिटर
५५-६० दिवस	**फळ धारणा आणि अळी नियंत्रण**	**Grow Up:** २ ग्रॅम/लिटर + **N-45:** १ मिली/लिटर	शेंडा व फळ पोखरणाऱ्या अळीसाठी: **कोराजन** ०.४ मिली/लिटर
७०+ दिवस (दर १५ दिवसांनी)	**फळाची चकाकी व वजन वाढवणे**	**Grow Green:** २ मिली/लिटर + **GrowGel:** ५०० ग्रॅम/एकर	भुरी रोगासाठी: **सल्फर (८०% WDG)** २ ग्रॅम/लिटर

महत्त्वाच्या काही टिप्स:

1. Attack+ आणि N-45 चा वापर: ही उत्पादने तुम्ही सुरुवातीपासूनच १०-१२ दिवसांच्या अंतराने वापरल्यास रसशोषक किडींचा (मावा, तुडतुडे) प्रादुर्भाव कमी राहील.
2. GrowStick: प्रत्येक फवारणीमध्ये याचा वापर करा, जेणेकरून औषध पानांच्या दोन्ही बाजूला व्यवस्थित पसरेल.
3. बुरशीनाशक (Fungicide): तुमच्या उत्पादनांमध्ये बुरशीनाशक घटक कमी असल्याने, पावसाळी वातावरणात किंवा मर रोग दिसल्यास साफ (Saaf) किंवा बाविस्टीन यांसारखी औषधे तुमच्या 'Grow Speed+' सोबत मिसळून देऊ शकता.
4. शेंडा व फळ पोखरणारी अळी: वांग्यामध्ये ही सर्वात मोठी समस्या असते. तुमच्या 'Attack+' सोबत अधूनमधून डेलेगेट (Delegate) किंवा एम्प्लिगो (Ampligo) वापरणे फायद्याचे ठरेल.

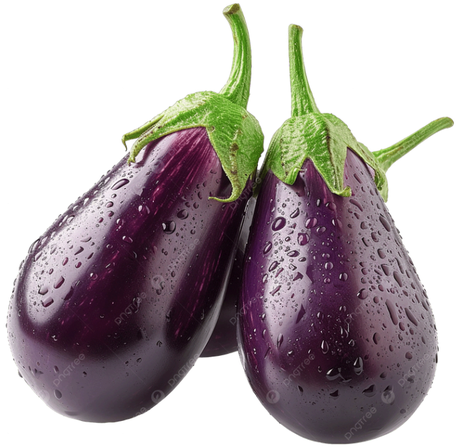

NEXT SLIDE

धन्यवाद

Grow with Purpose

www.growmizepvtltd.co.in

@growmize Private Limited

www.growmizepvtltd.co.in

@GrowmizePrivate Limited